

govarao je vazda naš vjerni narod junačkim poštovanjem svagdje, gdi je trebalo braniti prava, sjajnost i slavu vladajuće kuće, kakono to nebrojene od kraljevah naših zadobljene i u državnoj pismoshrani spravljene pisane pohvale izobila sviedoče.

Ali, Vaše Veličanstvo! ljetšnjega ožujka dani lišiše nas, vjerne Hrvate, Slavonce i Dalmatine, i ove naše jedine istina, ali moguće podpore. Njegdajšnji tlačitelji naši, tlačitelji su sad i iste kraljevske vlasti Vašega Veličanstva. Starinska Ugarska razprša se pred duhom novoga vremena, i s njom izčeznu stara sveza Austrije s Ugarskom. Austrija i Ugarska nisu više jedna država; nego izmed jedne i druge nalazi se samo još ona slaba i malotrajna sveza, da bi, to jest, jedan vladar nad Austrijom i Ugarskom mogao vladati samo onda, kad bi mu fizično bilo moguće stanovati u isto doba u Beču i zajedno u Pešti ili Budimu. Trgovina ugarska dapače i financije i vojska ugarska, pošto bijahu kroz više vijekovah pod neodgovornim vladanjem austrijanskim, čudnim doista kontrastom imade sada, gdi je u Austriji kao temeljni zakon izrečena odgovornost vlade, svoje posebno, od obće-austrijanskih posve različne ministre. I buduće da je fizično nemoguće u isto doba na dva različna mjesta najedanput stanovati, s toga imade Ugarska u nadvorniku svom kralja faktičnoga, a u dje-dinskom vladaocu svom (da ono što jest, otvoreno svojim nazovemo imenom) samo još kralja po naslovu i sienu od njega, s kojim još suviše ona, za da neposumnja tkogod o istini izrečenoga pojma, obći po izvanjskih posalah ministru, koji u istinu obsjeda posvetjenu osobu Vašega Veličanstva iz toga jedinoga uzroka, da nijednoj želji, koja se s ideami magjarskimi nebi slagala, bila ona kojega mu drago drugoga Austriji vjernoga Slavjanskog naroda, do otčinskoga srca Veličanstva Vašega doprieti neda.

Vaše Veličanstvo! Čvrsto se drži narod naš slobode koju mu od toliko vijekovah otci dočuvaše, a i zahtjevanja i duh vremena sadašnjega razumije i pojmuje dobro, tako da mu se na ino i nemože, da Vašem Veličanstvu kao vladaocu svomu iza svega srca zahvali za velike one, pameti dostojne popustke koje je Veličanstvo Vaše mjeseca ožujka pukovom ukupne države podjellilo. Ali, otvoreno izpovjediti moramo, groza nas je uhvatila i kobne slutnje napuniše nam dušu, kad smo pod kraj prošastoga ožujka iznenada razumjeli, da se je Ugarska ne s Austrijom podpunoma stopila, (kako se je svaki pametan pri sadašnjoj ustavnosti Austrije za cielo nadao) nego od nje kao država posve neodvisna i samostalna sasna odcepila. A lasno je ovu našu brigu dokučiti. Jer ako se Austrija prisposodbit može jakoj stieni, nadkućenoj nad kraj morski, tako se Ugarska i sdružena s njom trojedna kraljevina naša smatrati mogu kao dva različita, nejednake veličine, ali zato samostalno upravljana broda, koja su jakim konopom svezana, ne samo medju se, nego i drugim užem debelim uhvaćeni za stienu koja jim svojom jakostju obećaje jednaku zaštitu, jednaku sigurnost. Dajmo da pri uz kolebanom i uzburkanom moru veći od ona dva broda pokuša od kraja se odvezati i u uzbunjenu zajedriti pučinu, zpoznat će lahko svaki, da bi u tom slučaju manji od ona dva broda, premda je on od većega posve različit, ako je konop saveza njihova jači nego onaj koji je s kraja, došao u očevidnu pogibelj, da ga veći drug njegov nepovuče sobom u uzpienjenju pučinu, ili pak, ako su oba konopa jednako jaka, pa da jednomu od njih nepriteče u pomoć sjekira, da se ne razciepi po sred sriede. U položaju tako